

*Письменна Олена,
студентка 4 курсу
відділення дошкільної і початкової освіти
Науковий керівник: Бистранівська О.С.,
викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач -методист
Комунальний вищий навчальний заклад
«Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка»*

РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Модернізація освіти в Україні, спрямована на демократизацію та гуманізацію, обумовлює необхідність впровадження інклюзивної моделі навчання людей з особливими освітніми потребами. Інклюзія є одною з основних тенденцій розвитку освіти в Україні. На сьогодні в Україні спостерігається парадоксальна, але, в цілому, типова для трансформаційного періоду ситуація, що характеризується наявністю законодавства, яке декларує права дітей з особливими потребами на розвиток, здобуття освіти, соціальну інтеграцію, і, водночас, не вказує практичних механізмів їх реалізації. Державна соціальна політика значною мірою зорієнтована на сегрегацію та ізоляцію осіб з особливостями психофізичного розвитку. Філософія інклюзивної освіти базується на переконаннях у необхідності зміни освітньої парадигми – реформуванні шляхом об'єднання двох традиційних систем (спеціальної і загальної освіти) в єдину освітню систему.

Проблематика інклюзивної освіти розглядається в працях наступних вчених Д. Бішопа, Д. Гарнера, А. Дайсона, М. Кінг-Сірса, П. Мітглера, Д. Леско, М. Уїлла, Б. Крауфа, Д. Попойнта, Д. Річлера, М. Фореста, Д. Фрайзена, Р. Хайкі. Вивченням окресленої проблеми на пострадянському науковому просторі чи мало приділяють уваги такі вчені як: В. Ардзінба, Т. Бут, С. Колосов, А. Колупасва, І. Ломакова, М. Сварнік, В. Ткачук, О. Ярская-Смірнова та ін.

Слід зазначити, що основоположні засади інклюзивного навчання викладено в Саламанкській декларації, в рамках дій щодо освіти осіб з особливими потребами. У цьому міжнародному документі наголошується, що

основним принципом інклюзивного навчання є те, що всі діти мають навчатися разом у всіх випадках, коли це можливо, незважаючи на жодні труднощі чи відмінності між ними. Інклюзивні школи повинні визнавати і враховувати різні потреби своїх учнів шляхом приведення у відповідність методи та темп навчання, а також забезпечувати якісну освіту для всіх, розробляючи відповідні навчальні плани, організаційних заходи, стратегії викладання, використовуючи ресурси та партнерські зв'язки громадами, де вони проживають.

Інклюзивне освітнє середовище змінює роль педагога звичайного навчального закладу, який має сприймати учнів з особливими освітніми потребами, як і інших дітей у класі; залучати їх до спільних видів діяльності, ставлячи дещо інші завдання, залучати учнів до колективних форм навчання і групового вирішення завдань; використовувати різноманітні стратегії колективної участі – ігри, спільні проекти, лабораторні дослідження і т. ін.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права осіб на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу [1]. Це процес, у якому заклад намагається відповідати на потреби всіх осіб, вносячи необхідні зміни до навчальної програми та ресурсів, щоб забезпечити рівність можливостей усіх осіб, незалежно від їхнього психофізичного стану. Інклюзивне навчання в загальноосвітніх закладах відображає одну з головних демократичних ідей – усі особи є цінними й активними членами суспільства. Інклюзія означає розкриття кожного особи за допомогою освітньої програми, яка є достатньо складною, але відповідає його здібностям. Вона враховує потреби, а також спеціальні умови та підтримку, яка забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом.

Метою інклюзивної навчання – є розбудова інклюзивного суспільства, що дозволяє кожному, незалежно від віку й статі, етнічної належності, здібностей, наявності або відсутності особливостей у розвитку, брати участь у житті суспільства й робити свій внесок в його розвиток. Саме головне – дитина

вчиться життєдіяльності в оточенні здорових дітей, що формує спрямованість до повноцінного життя, до усвідомлення власної спроможності, підвищення якості власного буття. Проте готовність до навчання у звичайних українських загальноосвітніх навчальних закладах осіб з особливими освітніми потребами ще доволі незначна, пов'язано це, насамперед, з непоінформованістю населення щодо суті інклюзивної освіти, її переваг. Її корисність у тому, що діти з вадами розвитку звикають жити в середовищі своїх здорових чи то відносно здорових однолітків, беруть участь у житті навчального закладу, привчаючись таким чином до активного життя в соціумі. Їхні ж однолітки звикають толерантно сприймати людей з особливими потребами і ставитися до них як до рівних [3].

Ефективна інтегрування можливе лише за умов постійного удосконалення систем загальної і спеціальної освіти. В цій галузі принципово важливою є продумана державна політика, яка не допускає крайнощів у вирішенні будь-яких питань.

Список використаних джерел:

1. Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні / В. Синьов, А. Шевцов // Дефектологія. – 2004. – № 2. – С. 6-11.

2. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько-канадський досвід): мат. Міжнар. конф. / за ред. В. І. Бондаря, Р. Петришина. – К.: Наук. світ, 2004. – 200 с.

3. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посіб. / [А. А. Колупаєва, Ю. М. Найда, Н. З. Софій та ін.]; за заг. ред. Л. І. Даниленко. – К., 2007. – С. 128.